

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a Mgr. Jany Brothánkové v právní věci žalobce: **OSMPB, občanské sdružení**, se sídlem St. Duchcovská 404/75, Teplice, proti žalovanému: **Ministerstvo financí**, se sídlem Letenská 15, Praha 1, zastoupený JUDr. Alanem Korbelem, advokátem se sídlem Vodičkova 17, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 11. 2012, čj. MF-98 744/2012/10-RK, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 11. 2013, čj. 6 A 180/2012 – 16,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Vymezení věci

[1] Žalovaný v záhlaví specifikovaným rozhodnutím zamítl rozklad žalobce proti rozhodnutí správního orgánu prvního stupně, kterým byla částečně odmítnuta žádost žalobce o informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu k městskému soudu, ke které připojil žádost o osvobození od soudních poplatků z důvodu jeho nepříznivých majetkových poměrů. V době podání žaloby disponoval žalobce pouze částkou 66,92 Kč,

což doložil výpisem ze svého transparentního bankovního účtu. Žalobce ve své žádosti poukázal na skutečnost, že žalobní návrh přímo souvisí s naplňováním jeho cíle, kterým je kontrola činnosti orgánů České republiky. Uvedl také, že provozuje svou činnost již od roku 2006. Nelze proto vyvodit, že by si vědomě uspořádal svoji činnost tak, aby dlouhodobě setrval bez dostatečných finančních prostředků a usiloval tím o zneužití institutu osvobození od soudních poplatků. Žalobce, coby občanské sdružení, má tři členy, jejichž možnosti finančně přispívat na činnost žalobce jsou omezeny v důsledku jejich sociální situace. Za celou dobu trvání se žalobci nepodařilo získat téměř žádnou vnější podporu, přestože o ni usiloval. Z uvedených skutečností však dle žalobce nelze usuzovat, že by rezignoval na získání finančních prostředků potřebných na jeho činnost.

II.

Závěry napadeného usnesení městského soudu

[3] Městský soud v záhlaví označeným usnesením žalobci osvobození od soudních poplatků nepřiznal, neboť nebylo prokázáno ani osvědčeno splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Soud uvedl, že podobným subjektům jako je žalobce, jejichž činností je posilování veřejné kontroly státní správy České republiky, by nemělo být bráněno v efektivním uplatňování ani prosazování jejich cílů, a to mimo jiné i v řízeních před soudy. Podle konstantní judikatury správních soudů však platí, že pokud hodlá být žalobce aktivně činným, pak je objektivně ospravedlnitelné po něm požadovat, aby si materiální prostředky pro prosazování svého cíle, a to alespoň v základní a pro samotnou činnost nezbytné míře, zajistil sám. Tuto odpovědnost za tvorbu základních prostředků nemůže přenášet *a priori* na stát. Žádost o osvobození od soudních poplatků proto nemůže být úspěšná výlučně z důvodu, že žalobce nemá žádné materiální prostředky pro vyvíjení činnosti k dosažení svého cíle. Pokud žalobce absolutně rezignuje na jejich zajištění, pak zřejmě vychází z předpokladu, že to bude výlučně stát, který ve všech obdobných případech jednotlivých kroků žalobce k dosažení jeho cíle posilování kontroly orgánů státní správy veškeré žalobcovy náklady ponese.

[5] Situace by byla podle názoru soudu odlišná tehdy, pokud by soudní poplatek dosahoval z pohledu žalobce nepřiměřeně přísné výše, případně kdyby aktuální žalobcová situace byla způsobena nepředpokládanou či nárazovou potřebou kumulace nezbytných kroků, jež by bylo zapotřebí žalobcem uskutečňovat. Tak tomu ovšem v nyní projednávaném případě nebylo. Soud shrnul, že absolutní nedostatek finančních prostředků žalobce nemůže být v tomto konkrétním případě sám o sobě důvodem pro přiznání osvobození od soudních poplatků.

III.

Argumenty kasační stížnosti žalobce

[6] Proti usnesení městského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost z důvodu jeho nepřezkoumatelnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., kterou spatřuje v tom,

pokračování

že odůvodnění usnesení neuvádí, jakým způsobem obsah žaloby souvisí se závěrem učiněným městským soudem.

[7] Stěžovatel namítá, že městský soud neuvedl žádné úvahy vyvracející tvrzení o nemajetnosti stěžovatele, která byla doložena výpisem z účtu ke dni 18. 11. 2012. Tvrzení soudu ohledně nemajetnosti stěžovatele tak nemá oporu v provedeném dokazování.

[8] K závěru soudu o rezignaci stěžovatele na zajištění prostředků nezbytných pro jeho činnost stěžovatel uvádí, že se jedná o pouhý předpoklad učiněný městským soudem, který nemá oporu v provedeném dokazování.

[9] Oporu v provedeném dokazování nemají dle stěžovatele ani úvahy soudu, podle kterých stěžovatel zřejmě vychází z předpokladu, že veškeré náklady na jeho činnost bude hradit výlučně stát. Městský soud měl stěžovatele vyzvat, aby doložil výši celkových nákladů na jeho činnost, jakož i další skutečnosti ohledně jeho hospodaření. Pak by bylo možné zjistit, zda skutečně veškeré jeho náklady za všech okolností nesl, resp. nese, stát.

[10] Za mylný považuje stěžovatel závěr soudu, že realizuje cíl své činnosti výlučně iniciováním soudních sporů s orgány veřejné správy. Na druhou stranu je podle něj nepochybné, že při snahách o důslednou realizaci jakýchkoliv watch – dog občanských aktivit je nutné počítat s účastí na soudních sporech. Je ovšem mylné předpokládat, že veškeré úsilí a náklady spojené s těmito aktivitami jsou vynakládány výlučně na účast v soudních sporech. Takový závěr opět vychází z pouhého předpokladu, jenž nemá oporu v provedeném dokazování.

[11] Ze shora uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud usnesení městského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

IV.

Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[12] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a není důvodné kasační stížnost odmítnout pro nepřípustnost.

[13] Kasační stížnost není důvodná.

[14] Nejprve Nejvyšší správní soud poznamenává, že netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. V řízení o kasační stížnosti proti usnesení městského soudu, kterým se rozhoduje o přiznání osvobození od soudních poplatků, by to znamenalo pouze řetězení problému a ve svém důsledku by popíralo smysl samotného řízení (k tomu srov. rozsudky zdejšího soudu ze dne 25. 4. 2007, čj. 9 As 3/2007 - 77, a ze dne 13. 9. 2007, čj. 9 As 43/2007 - 77).

[15] Osvobozením právnické osoby od placení soudních poplatků se zabýval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 27. 5. 2010, čj. 1 As 70/2008 - 74,

publ. pod č. 2099/2010 Sb. NSS, ve kterém uvedl, že „[p]ři posuzování podmínek pro osvobození od soudních poplatků soud podle § 36 odst. 3 věty první s. ř. s. zkoumá, zda právnická osoba má dostatečné prostředky. Pokud právnická osoba vědomě uspořádá svoji činnost tak, aby dlouhodobě setrvala bez dostatečných finančních prostředků, ačkoliv jejich vynakládání v souvislosti s vykonávanou činností je obvyklé a nezbytné, nelze takovou právnickou osobu zpravidla osvobodit od soudního poplatku ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s.“ Rozšířený senát dále konstatoval, že „[j]e zásadně věcí dotyčné právnické osoby, z jakých prostředků financuje svoji činnost; používá-li k tomu dlouhodobě pouze takových dotačních mechanismů, které neumožňují financování určité podмноžiny jejích aktivit (placení soudních poplatků), je nutno [...] považovat za snahu o zneužití práva zakotveného v § 36 odst. 3 s. ř. s., spoléhá-li na to, že takové náklady bude krýt tím, že od nich bude v soudním řízení osvobozena. Faktické nastavení určitých dotačních mechanismů však může mít při posuzování podmínek § 36 odst. 3 s. ř. s. výjimečně význam tehdy, když by jejich náhlá změna způsobila právnické osobě dočasné finanční obtíže (zde jde o obdobu situace, kdy osoba, které dříve měla dostatek prostředků, o ně z nějakých důvodů přišla).“

[16] V rozsudku ze dne 4. 4. 2013, čj. 1 As 187/2012 – 32, publ. pod č. 2870/2013 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud judikoval, že soud přizná osvobození od soudních poplatků takové právnické osobě, která je skutečně a objektivně nemajetná, pokud vedení sporů není obvyklou součástí jejího předmětu činnosti.

[17] V nyní projednávané věci tedy bylo podstatné vedle nemajetnosti stěžovatele posoudit, zda je vedení soudních sporů obvyklou součástí předmětu jeho činnosti.

[18] Svoji nemajetnost prokázal stěžovatel zejména výpisem z transparentního bankovního účtu. V žádosti o přiznání osvobození od soudního poplatku dále poznamenal, že vykonává svou činnost dlouhodobě; po celou dobu jeho trvání se mu ale nedaří najít vhodný zdroj financování. Je tedy důvodné se domnívat, že jeho nemajetnost není způsobena určitou náhlou změnou, která by mu způsobila finanční potíže.

[19] Městský soud nemajetnost stěžovatele v napadeném usnesení nijak nezpochybil. Uvedl však, že pokud hodlá být stěžovatel aktivně činným, je objektivně ospravedlnitelné po něm požadovat, aby si alespoň v základní míře zajistil prostředky pro realizaci své činnosti sám. S tímto závěrem se Nejvyšší správní soud v zásadě ztotožňuje, neboť má za to, že obvyklou součástí předmětu činnosti stěžovatele je i vedení soudních sporů. Lze totiž jednoznačně předpokládat, že pokud je cílem jeho činnosti kontrola orgánů státní správy České republiky, bude naplňování těchto cílů realizováno také iniciováním soudních sporů proti rozhodnutím orgánů státní správy, byť se nemusí jednat o výlučný způsob realizace jeho činnosti. To ostatně sám přiznal i samotný stěžovatel, který ve své kasační stížnosti uvedl, že „je nepochybně pravdou, že při snahách o důslednou realizaci jakýchkoliv watch-dog aktivit je nutné počítat s účastí v soudních sporech“. Pro účely osvobození od soudních poplatků přitom není rozhodující, že vedení sporů není u dané právnické osoby výlučným způsobem realizace cílů stěžovatele; postačí, pokud spadá do okruhu obvyklé činnosti, což je v případě stěžovatele naplněno. V této souvislosti odkazuje kasační soud na výše citovaný závěr usnesení rozšířeného senátu, podle kterého je nutné považovat za zneužití práva zakotveného v § 36 odst. 3 s. ř. s., pokud si stěžovatel nezajistí dostatek prostředků na hrazení soudních poplatků a spoléhá na to, že bude tyto jeho náklady krýt stát.

pokračování

[20] Nejvyšší správní soud proto souhlasí se závěrem městského soudu, že ani absolutní nedostatek finančních prostředků nemůže v tomto konkrétním případě sám o sobě odůvodnit osvobození stěžovatele od soudních poplatků. Po stěžovateli, do jehož okruhu činnosti patří také vedení soudních sporů, je totiž nutné požadovat, aby si prostředky na hrazení nákladů na soudní spory (tj. na úhradu soudních poplatků) opatřil sám.

[21] Za nedůvodné považuje kasační soud námitky stěžovatele, že závěry vyslovené městským soudem nemají oporu ve spise a měly být učiněny předmětem dokazování. Pro rozhodnutí ve věci totiž bylo podstatné zejména posoudit, zda vedení soudních sporů spadá do okruhu činnosti stěžovatele. Tato skutečnost přitom jasně vyplývá ze spisové dokumentace.

V.

Závěr a náklady řízení

[22] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené neshledal namítanou nepřezkoumatelnost napadeného usnesení, a proto dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[23] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud na základě § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému v tomto řízení žádné náklady převyšující náklady běžné administrativní činnosti nevznikly, a proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. ledna 2014

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu